



Номер 230 за 05.12.2008

ПОШУК

Розширений пошук

МЕНЮ

Архів
Про "УМ"
Реклама в "УМ"
Передплата на "УМ"
Контактна інформація
Архів опитувань
Карта сайту

РОЗСИЛКА

[Підписатися](#)
[Відписатися](#)

ОПИТУВАННЯ

**Чи зачепила вас
(вашу родину)
фінансова/економічна
криза?**

- так
 ні
лише у вигляді
зростання цін на
товари й послуги
 важко сказати



Леся Коваленко: Дбати про неповносправних може не тільки держава
Перша в Україні доктор богослов'я, організаторка суспільного тижня
Леся Коваленко про перелом у ставленні українців до соціально знедолених



Коли люди не звертають уваги один на одного, суспільство не може нормально розвиватися, переконані організатори Суспільного тижня, що цього листопада вперше широко відзначався в Україні. Мешканцям Києва, Донецька й Одеси запропонували нагоду осмислити й спробувати попрацювати солідарність. Про це — наша розмова з одним з ініціаторів «тижня» — директором Інституту релігії і суспільства УКУ Лесею Коваленко.

«Навіть пияки там були інші»

— Пані Лесю, не раз чула, що ви перша в Україні жінка — доктор

богослов'я.

— Насправді я доктор церковного права. Справді, таких небагато, і не лише в Україні. Писала дисертацію у Люблінському католицькому університеті про колективний вимір релігійної свободи в українському законодавстві.

— Ви помічали тоді якусь різницю між Україною і Польщею у ставленні до суспільних проблем, до людей з особливими потребами?

— Різниця була надзвичайно велика десять і більше років тому (з 1995 по 1999 я майже безвиїзно була в Польщі). Ми часто обговорювали, чому навіть пияки у них якісь інакші, з гідністю. Комуністичний тоталітаризм у поляків був набагато слабшим, його наслідки — менш травматичними. Зокрема, вплив на суспільні зв'язки, на ставлення одне до одного. Солідарність була видимішою: родинні дитячі будинки там діяли весь час, будинки для старих були не державними, а переважно церковними, громадські будівлі й автобуси були пристосовані до потреб неповносправних.

«Про яких бабусь вони говорять?»

— Я була здивована, що так багато киян у Суспільний тиждень присвятили свій вихідний, аби відвідати незнайомих їм людей у пансіонаті для літніх, сиротинці, закладі для неповносправних та Лук'янівському СІЗО.

— Отже, це їхня внутрішня потреба. Ми просто створили нагоду для такого спілкування. Скажімо, більшість моїх колег, зайнятих у соціальній сфері, ніколи не мають нагоди ось так піти і когось провідати. Потрібно організувати отой канал для доброти, яка в нас є. Нам пощастило, що багато греко-католицьких душпастирів щотижня упродовж багатьох років відвідують такі заклади. Я потрапила до групи, що їхала в Будинок ветеранів війни і праці на Лісовому масиві. Послухати концерт до зали зійшлося небагато людей і ми просто пішли по поверхах корпусу, де більшість — лежачі хворі. Дорогою назад було дивно спостерігати одухотворені обличчя учасників нашої групи після двох годин такого ходіння по поверхах. Вони жваво обговорювали: «А моя бабуся стільки-то років має...». Я спершу не могла зрозуміти, про яких це бабусь, а потім збагнула, що про тих, з будинку. Видно, що душею вони відпочили, зробили щось дуже важливе — насамперед для себе. А бабусі дали нам на дорогу яблук і чекають ще.

— Чому саме тепер? Не два-три роки тому?

РОЗДІЛИ

ІнФОРУМ
Політика
Світ
Людина
Релігія
Культура
Спорт
Калейдоскоп
Безпека

ПОГОДА

Погода в Києві і по всій Україні.

КУРСИ ВАЛЮТ

[НБУ](#)

ГОРОСКОП

НОВИНИ САЙТУ

— Можливо, тоді ми ще не дозріли. Тепер вивчили досвід багатьох країн Європи — Польщі, Франції, Італії, Німеччини, де щороку відбуваються такі заходи. Минулого року в Італії у Пізі святкували 100 років суспільним тижням. Вразило те, що люди переконані, що можуть впливати на своє суспільство та змінювати його. І справді це роблять. Утім хотіли спробувати щось своє, відповідне саме в Україні. Листопад також обрали не випадково. Виявилося, що подібний тиждень у 1939 році у Львові ініціював митрополит Андрей Шептицький (1 листопада — день його упокоєння). Він був у форварді соціального руху в Католицькій церкві.

«Чи це потрібно, чи має сенс?»

— У радянський час були поруйновані соціальні зв'язки. Не можна було ув'язити, що група, організована церквою, вирушить відвідати інтернат чи тюрму. Які проблеми, залишені цим періодом, проявилися під час організації Суспільного тижня?

— Таких проблем цілий список. Найбільша — це певна байдужість і страх щось робити. Люди тривожаться: чи це потрібно, чи має сенс? Ми мали подолати цей бар'єр спершу в самих собі, а потім в усіх інших, кого залучали. Страх спілкування, страх, що тебе не зрозуміють, страх виявитись непотрібним. Відповідно, в тих осередках, які ми відвідали, теж спершу був страх: а чи нас не будуть «купляти», чи не вербуватимуть стати членами греко-католицької церкви, чи не агітуватимуть за невідомо що? Але той страх розчинився, очі загорілися...

Друга проблема — це те, що церква не є сьогодні авторитетом у соціальних справах. Держава декларує, що дбає про всіх, і було складно довести, що дбати може й недержавна організація. Ми вислухали низку запитань: «навіщо», «чому», поради «тихо молитися» й не втручатися в суспільні процеси. От хіба «грошей дати». Потрібно було переконати, що церква відчуває себе відповідальною за нелади у суспільстві, хоче обмінятися досвідом подолання проблем. Здається, тема була вибрана вдало: солідарність. Спочатку людям це слово здавалося чимось відірваним від життя, але коли ми починали пояснювати, що ми маємо на увазі...

— А що ви маєте на увазі?

— З латини *solidus, solidum* — цілий, цілісний. Також — єдність, спільність. Ми дуже різні в Україні — за походженням, рівнем свідомості, освітою, майновим статусом. Але щось нас єднає: ми хочемо жити в країні, за яку горді.

«Нам бракує звичайних людських контактів»

— Чи в Україні вистачає літератури, яка допомогла б більше дізнатися про суспільну солідарність, про можливості праці з людьми з особливими потребами?

— Здається, що літератури вже достатньо і в УПЦ КП, МП, УАПЦ, УГКЦ, у протестантів. Тільки УГКЦ від дня легалізації 1 грудня 1989 до травня цього року оприлюднила 375 різноманітних соціальних закликів, звернень, прохань, проповідей Патріарха, Синоду та комісій. У останні роки почастішали спільні звернення релігійних організацій та Церков окремих актуальних тем. Скажімо, щодо реклами, абортів, виборів тощо. Соціальна доктрина усіх християнських церков Київської традиції дуже багата, але наші дії ще потребують організації. Коли перетнемо будь-який кордон на Захід, побачимо, що там на одній парафії може бути по кілька соціально зорієнтованих організацій, які обговорюватимуть документи, відвідуватимуть сиротинці, працюватимуть вихователями...

— А навіщо? Це в природі людини — отака неоплачувана грошима суспільна діяльність?

— Думаю, що так. Попри те, що людина гріховна, вона дуже добра за природою. І її природним відрухом є допомогти іншій людині. Відповідно, метою таких осередків при церкві має бути спрямування цієї природної потреби. Нам ще бракує таких структур, які мали б чітко налагоджену мережу соціальних організацій. Дуже часто нам не вистачає звичайних людських контактів, адрес і телефонів. Потрібно, насамперед, побудувати місточки зв'язків. І цей виклик стоїть перед усіма релігійними спільнотами.

— Телепрограма на ТРК «Україна» показала, що і юдеї, і мусульмани готові приєднатися до таких акцій. Адже і в сиротинцях, і в інтернатах для людей похилого віку є представники різних віросповідань...

— Так. Зрештою, більшість спільнот у своєму колі роблять такі акції, про які ми не знаємо. Є, скажімо, їдальня для убогих у Вінниці, є невеличкі будинки, де бездомні можуть переночувати, є дитбудинки сімейного типу

при юдейських спільнотах. Потрібно лише налагодити обмін досвідом, створити відкриту масштабну мережу, яка охопила б усе суспільство.

ДОВІДКА «УМ»

Суспільний тиждень «На шляху до солідарності українського суспільства» (Київ, Донецьк, Одеса) тривав з 1 по 26 листопада під патронатом та за особистої участі глави УГКЦ Любомира (Гузара), за підтримки фундації «Реновабіс» і «Комунікантес». Мета — показати можливості та переваги солідарних дій. Організатори: комісія «Справедливість і Мир» УГКЦ та комісія УГКЦ для сприяння єдності між християнами. Під час проведення тижня відбулися, зокрема, Акція солідарності (групи охочих та хороших гуртів відвідали дитячий будинок, інтернат для неповносправних осіб, пансіонат для людей похилого віку та ув'язнених у Лук'янівському СІЗО), прямий ефір за участі священника, рабина та імама, презентація збірника соціальних документів УГКЦ та зустрічі з представниками соціальних відділів УГКЦ, Церкви християн віри євангельської, РКЦ та УПЦ (МП). Суспільний тиждень передбачає щорічну повторюваність з новою темою та новими учасниками і в перспективі може стати традиційним публічним форумом для пошуку вирішення проблем суспільства.

Інститут релігії і суспільства УКУ

Зусилля інституту присвячені пошуку відповідей на питання: що таке релігія? Чому шляхів до Бога так багато? Чи відрізняються соціальні постулати католиків від православних і які наслідки юдео-християнського діалогу? Способи відповідей — дуже різні. Це й переклади світової класики у сфері релігійного соціального вчення, міжнародні й церковні документи щодо державно-церковних стосунків, міжцерковних та міжрелігійних стосунків.

Мotto інституту — налагодження каналів діалогу суспільства та релігії. Обидва «суб'єкти» часто, а у посттоталітарному суспільстві особливо, потребують ніби «перекладача», медіатора. Один зі шляхів співдії — організація семінарів-обговорень найрізноманітніших тем. Остання всеукраїнська конференція ІРС, на яку приїхало понад 60 чоловік з Харкова, Києва, Одеси, Ужгорода, була присвячена темі конфліктів та примирення у світлі віри. Учасники мали можливість почути життєві історії українських миротворців з Іраку та Балкан.

ДОСЬЄ «УМ»

Леся Коваленко народилася у Львові 1977 року. Закінчила факультет права, адміністрації та церковного права Люблінського католицького університету. Викладає в Українському католицькому університеті (Львів), є директором Інституту релігії і суспільства УКУ. Голова комісії «Справедливість і мир» УГКЦ та віце-президент Європейської конференції комісії «Справедливість і мир». Минулого року організувала з'їзд 32 європейських комісій у Києві на тему «На шляху примирення. Навчитися на досвіді України».

[Статті по темі](#)

[Друкowana версія](#)

[Квартет самозванців](#) (30.10.2008)

[Дива не для того, щоб подивувати...](#) (27.09.2008)

[Повстанці Маккавеї](#) (14.08.2008)

[Олександр Саган: Україна дуже скоро матиме свою Помісну церкву](#) (01.08.2008)

[Хрест і веселка](#) (29.07.2008)

[Печальний і в окулярах](#) (29.07.2008)

[«Прочани». Клична форма](#) (29.07.2008)

[Посольство в Могиляніці](#) (29.07.2008)

[Партія сказала «Геть!»](#) (26.07.2008)

[Україна пильнує патріархів](#) (26.07.2008)

[Обговорити у форумі](#)